

Piraten verdedigen tussen rebellen

Nederlandse mariniers naderen op 2 april 2011 de door piraten gekeerde dhow. Na een vuurgevecht worden 16 Somaliërs gearresteerd. Twee zijn er gedood.

Foto Ministerie van Defensie

sluiten

Prof. Göran Sluiter

Göran Sluiter

Michiel Pestman (links)
ANP

Somalië

Met een mitrailleur op het dak van de auto trokken twee Nederlandse advocaten door Mogadishu. Op zoek naar getuigen die de aanklacht tegen de van piraterij verdachte Somaliërs kunnen ontcrachten.

DOOR ANA VAN ES

'W e zaten in Mogadishu in een beveiligd huis, met een uitkijkpost en bewapening. Over straat reden we in een Toyota Landcruiser met een mitrailleur op het dak. Voor ons reden militairen. Ik had me erop ingesteld: we zullen wel schoten horen, maar dat gebeurde niet.'

De Amsterdamse advocaat Göran Sluiter en zijn compagnon Michiel Pestman verdedigen twee Somalische verdachten van piraterij. Deze staan vandaag in hoger beroep voor het gerechtshof in Den Haag. In april 2011 werden ze met zeven anderen door Nederlandse mariniers gearresteerd op een traditionele vissersboot - een dhow. De rechtbank veroordeelde hen tot 4,5 jaar cel. De Somaliërs ontkennen: ze zouden de boot juist beschermen tegen piraten.

Sluiter en Pestman reisden onlangs

naar de Somalische hoofdstad Mogadishu om te praten met zes getuigen die de aanklacht van piraterij kunnen ontcrachten. Hun reis is controversieel. Weliswaar wagen Nederlandse mariniers zich vlak bij de Somalische kust om arrestaties te verrichten, maar volgens het Openbaar Ministerie (OM) is onderzoek in het door terreur beheerste land levensgevaarlijk.

Maar onder strenge bewaking kan dat best, zegt Sluiter. 'Het OM heeft deze zaak te gemakkelijk opgevat door gelijk een streep te trekken door onderzoek in Somalië. We zijn blij dat het oneigenlijke excuus van tafel is: we kunnen de Somaliërs vanuit Nederland niet bereiken, dus kunnen ze niet getuigen.'

Mag een advocaat zomaar getuigen opzoeken?

'Wij vinden van wel. We kregen geld van het gerechtshof om naar Somalië te reizen en hun contactgegevens te achterhalen. Getuigen beïnvloeden mag natuurlijk niet. Je mag dus niet zeggen: dit moet je verklaren. Daarom hebben we alles op video opgenomen. Buiten de videogesprekken hebben we geen enkel contact gehad met de getuigen.'

Somalië is een van de gevaarlijkste landen ter wereld. Alle reizen worden ontraden. Hoe waarborgde u uw veiligheid?

'We hadden een tolk uit Somalië. We maakten gebruik van een particulier beveiligingsbedrijf dat wordt geleid door westerse militairen die werken in landen als Afghanistan. De risico's in Mogadishu zijn ontvoeringen en aanslagen door terreurgroep Al Shabaab. Het gaat Al Shabaab om publiciteit. Kort voordat wij er waren, zou een Zweedse diplomaat

een lezing geven. Zo'n lezing wordt vooraf aangekondigd, Al Shabaab was op de hoogte en die diplomate is gedood. Maar niemand wist dat wij er waren.'

Hoe legde u contact met de getuigen?

'De Somalische tolk fungeerde als tussenpersoon. Hij kan daar gewoon reizen en heeft de getuigen opgezocht. Zij kwamen vervolgens zelf naar ons toe. Wij verbleven in een beveiligde zone rond het vliegveld van Mogadishu. Sommige getuigen waren bang. Die dachten: weer twee Nederlanders, wat gaat er met ons gebeuren? Het begrip advocaat is in Somalië niet altijd duidelijk. Maar we konden het uitleggen.'

Was het lastig om vast te stellen wie er voor u zat?

'We stelden ze inhoudelijke vragen, die specifiek gingen over de reis met de dhow. Alleen zo kun je achterhalen of je niet toevallig praat met de broer van de getuige. Van sommige getuigen hadden we bovendien foto's, die bij de overmeestering van de vissersboot zijn gemaakt door Nederlandse mariniers.'

Wat leverden de gesprekken op?

'Eén van de getuigen, indertijd een jongetje van 11 jaar, heeft in 2011 tegen Nederlandse mariniers gezegd: het was piraterij. We hebben hem kunnen traceren en hij heeft dat ingetrokken. De andere Somalische opvarenden zeiden steeds al: wij kaapten dat schip niet, maar wij beschermden het juist.'

Hoe reageerde het OM?

'Weinig magistratelijk. Eerst was het OM tegen het verstrekken van budget voor deze reis. Vervolgens suggereerde het OM dat wij getuigen hebben beïnvloed. Dat vind ik kwalijk, want we filmen alles en maken namen van tussenpersonen openbaar. De

advocaat-generaal stelde ook dat wij de soevereiniteit van Somalië in gevaar brachten. Dat is onzinnig. Je kunt alleen hun soevereiniteit schenden als je daar als ambtenaar onderzoek doet.'

Nu wilt u die Somaliërs voor verder verhoor naar Den Haag halen?

'Ik zou niet weten waarom de Somaliërs hier niet door het gerechtshof gehoord zouden kunnen worden. Of ze een paspoort hebben, weet ik niet. Maar als de Nederlandse overheid dat wil, kan daar iets voor worden geregeld.'

Natuurlijk weet ik welk argument speelt om ze niet hierheen te halen: de angst dat ze asiel aanvragen. In een andere zaak bepaalde de rechtbank Amsterdam maandag dat drie Congolese getuigen niet terug kunnen naar Congo. Dat vindt Nederland een groot probleem.'

Kunnen de Nederlandse rechters zelf naar Somalië vliegen?

'De rechter-commissaris, de officier van justitie, de griffier en de advocaten van de andere zeven verdachten kunnen ook naar Mogadishu. Zoals wij het hebben gedaan, vond ik het niet gevaarlijk. Wij waren met z'n tweeën. Een delegatie van vijftien man valt misschien meer op, maar je kunt vooraf zorgen voor uitgebreidere beveiliging.'

Internationale missie tegen piraterij

De Nederlandse marine doet sinds 2009 mee aan internationale missies tegen piraterij in de Golf van Aden, tussen Somalië en Jemen. Een VN-resolutie maakt het mogelijk om militair in te grijpen, ook als de piraten in Somalische wateren varen. Dat leverde in Nederland drie keer een veroordeling op.

In juni 2010 krijgen vijf Somalische piraten vijf jaar cel wegens een poging tot kapen van het Nederlands-Antilliaanse

vrachtschip Samanyolu. In december 2012 veroordeelt het gerechtshof Den Haag vijf Somaliërs tot gevangenisstraffen tot vijf jaar voor de kaping van een zeilschip voor de kust van Tanzania. Aan de negen Somaliërs die nu worden verdacht van de kaping van een Iraanse dhow, is eerder door de rechtbank Rotterdam 4,5 jaar cel opgelegd. Zij zouden Nederlandse mariniers in een hinderlaag hebben willen lokken. Er werden 16 Somaliërs gearresteerd, maar wegens gebrek aan bewijs gingen 7 van hen vrijuit.

Het OM wilde dinsdag niet reageren op de uitlatingen van advocaat Göran Sluiter. 'Bij de behandeling van de zaak voor het gerechtshof zal de advocaat-generaal ingaan op het horen van getuigen', zegt een woordvoerder van het ressortsparket in Den Haag.